

HNUTIE ANONYMOUS – PRÍKLAD DOČASNEJ AUTONÓMNEJ ZÓNY V KYBERNETICKOM PRIESTORE*

Jaroslav Novotný**

Abstract: *This article analyzes the theoretical concept of temporary autonomous zones written by post-anarchist author Peter Lamborn Wilson, acting under the pseudonym Hakim Bey. Despite the fact that Bey perceived his work (TAZ) as an essay or an instruction and not as a comprehensive philosophical–political dogma, his ideas have influenced many protest movements, anti-systemic organizations, and even subcultures. We can cite several examples, such as some fragments of the squatting movement or the Rainbow and Freetek subcultures. It is our assumption that, by using this concept, we can also clarify the structure and activities of the hacking movement Anonymous, whose existence has polarized a major part of society. Its sympathizers see the movement as a possible way of changing the political system while its opponents consider Anonymous to be a terrorist organization or an organized criminal group. In this article, we will also analyze the theoretical criticism of Bey’s conclusions.*

Key words: *the Anonymous movement, temporary autonomous zone, post-anarchism, Hakim Bey, anti-capitalism.*

* Tento článok vznikl v rámci projektu Specifického vysokoškolského výzkumu Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd UK č. 260 342/2016 Současné hrozby politického řádu.

** Mgr. Jaroslav Novotný, Katedra politologie, Institut politologických studií, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, jaroslavnovotny@centrum.sk.

1. Úvod

Štúdia s názvom „Hnutie Anonymous – príklad dočasnej autonómnej zóny v kybernetickom priestore“ si kladie za cieľ aplikovať teoretický koncept dočasných autonómnych zón na hackerské hnutie Anonymous. Knihu *Temporary Autonomous Zones* v polovici 80.rokov 20. storočia napísal post-anarchistický autor Peter Lamborn Wilson, ktorý vystupuje pod pseudonymom *Hakim Bey*. Dôležité je zdôrazniť, že sám autor knihy koncept dočasných autonómnych zón necharakterizuje ako ucelenú politicko-filozofickú teóriu, ale skôr ako návod alebo jednu z možných ciest ku zmene spoločenského systému. Hakim Bey je pre väčšinu laickej verejnosti, ale aj pre veľkú časť akademickej obce, neznámym autorom. My sa aj napriek tomu domnievame, že jeho myšlienky na poli politickej teórie sú do určitej miery inovatívne a stoja za spracovanie v samostatnej štúdii. Tak isto je dôležité zmieniť, že ideologické rámce hnutia Anonymous nevychádzajú priamo z vyššie spomínaného autora, ani z jeho záverov. Domnievame sa však, že koncept dočasných autonómnych zón je aplikovateľný aj na tomto prípade a do problematiky vnesie nový pohľad.

V prvej kapitole si priblížime Beyovo vnímanie revolúcie a reformy. Autor tejto problematike venuje veľkú pozornosť a vo všetkých kapitolách sa k nej vracia. Z toho dôvodu je správne porozumenie jeho konceptu dôležité aj pre pochopenie TAZ. Veľkú pozornosť budeme venovať aj jeho chápaniu vzbury, ktoré je odlišné od väčšiny autorov hlásiacich sa k anarchizmu. V ďalšej kapitole si zase priblížime samotný koncept dočasných autonómnych zón, pre ktoré budeme používať anglickú skratku TAZ. Vysvetlíme si, čo si Bey pod nimi predstavuje, zákonitosti podľa ktorých by mali vzniknúť. V neposlednom rade sa pokúsime vyriešiť otázku, ich uplatnenia v praxi. V ďalšej kapitole sa zameriame na moderné technológie a úlohu hackingu pri budovaní a chode TAZ. Ukážeme si vzťah Beya k týmto prvkom a jeho očakávania. V poslednej kapitole sa zameriame na hackerské hnutie Anonymous. Predstavíme si jeho štruktúru, históriu, pôsobenie a priblížime si tak isto niektoré z jeho hackerských útokov. Cieľom tejto kapitoly bude dokázať, že Beyov teoretický koncept TAZ je aplikovateľný aj na hnutie Anonymous. Myslíme si, že vďaka tejto súvislosti dokážeme lepšie porozumieť hierarchii a logike fungovania Anonymous.

Hnutie Anonymous predstavuje zaujímavý politický fenomén. Z toho dôvodu sa teší aj zvýšenému záujmu médií a tak isto sociálnych vedcov. Na ilustráciu môžeme spomenúť autorov ako Max Hapupka, Cassandra Star, Gabriella Coleman či Balász Bodó. Práve tento autor vo svojom článku z roku 2014 okrajovo spomína potenciálne prepojenie TAZ a hacktivismu. Závery vyššie spomínaných autorov budú prezentované aj v našej štúdii. Na poli česko-slovenskej politológie však podľa nášho názoru zohráva táto problematika skôr marginálnu tému. Aj z toho hľadiska považujeme štúdiu na túto tému za relevantnú na spracovanie a pevne veríme, že čitateľom prinesie zaujímavý pohľad na skúmaný fenomén.

2. ANI REFORMA, ANI REVOLÚCIA ALE VZBURA

História 20.storočia so sebou priniesla množstvo revolúcií s cieľom vybudovať spoločnosť založenú na slobode a rovnosti jednotlivcov. Spoločnosť, ktorá by bola

zbavená štátu a kapitalizmu tak, ako vo svojich filozofických konceptoch uvádzali Bakunin, Kropotkin a mnohí iní politickí myslitelia.

Obe tieto veličiny považuje Bey rovnako, ako veľa ďalších anarchistov za zdroj útlaku, proti ktorému je nutné bojovať. Na rozdiel od nich však Bey koncept revolúcie ako celkovej a rýchlej zmeny spoločenského systému odmieta. Všimol si, že ani jedna z revolúcií so sebou komunistickú utópiu nepriniesla. Pri svojej kritike revolúcie dospieva k záveru že každá revolúcia nielenže zlyhala, ale jej ideály zdegenerovali a následne nastúpila k moci reakcia. Bey si kladie otázku: „*Ako je možné, že zmena sveta hore nohami vždy nakoniec zamieri doprava? Prečo vždy po revolúcii prichádza reakcia, ako zmena ročného obdobia v pekle?*“¹ Pri svojej kritike revolúcie ide ešte ďalej a nielenže revolúciu odmieta, ale vníma ju v negatívnom slova zmysle a otvorene hovorí o jej škodlivosti: „*Slogan Revolúcia zmutoval z hlasného volania na poplach v toxín, škodlivú pseudognostickú pascu osudu, nočnú moru, z ktorej nezáležiac na tom, ako bojujeme nedokážeme uniknúť. Nedokážeme uniknúť z éry zla, z moci štátu, kedy jeden štát strieda druhý a každému nebu vládne stále krutejší anjel.*“² Bey si ďalej pri veľkom množstve nevydarených revolúcií všima neustále sa opakujúci sled udalostí: „*revolúcia, reakcia, zrada, založenie ešte silnejšieho a ešte viac utláčajúceho štátu, otočenie sledu udalostí, návrat histórie do jej najvyššej formy – ťažká topánka na tvári ľudskosti na večné časy.*“³

Autor však súčasný spoločensko-politický systém odmieta. O jeho rôznych reformách ani len neuvažuje. Keďže podľa jeho názoru revolúcia zlyhala a reforma neprinesie nič, snaží sa hľadať inú a efektívnejšiu formu boja. Tú nachádza v *po-vstaní*, respektíve vo *vzbure*.⁴ Vzburá je na rozdiel od revolúcie spontánnejšou akciou. Rodí sa v konkrétnom čase a na konkrétnom mieste za určitých, špecifických podmienok. Bey sám vzburu definuje ako: „*činnosť, ktorá sa sama spúšťa*“.⁵ Vo vzbure pritom vidí viac, ako len nástroj politického boja. Považuje ju za výnimočnú udalosť, ktorá sa nekoná každý deň a dáva ľudskému životu zmysel. Dielo *The Temporary Autonomous Zones* môže byť v určitom zmysle chápané ako oslava vzbury, keď autor uvádza: „*Pokiaľ je štát história tak, ako sám seba označuje, potom je vzburá zakázaným momentom, neodpuštitelným popretím dialektiky, posunutím pólu [...]. História tvrdí, že revolúcia smeruje k trvácnosti, alebo aspoň k ustáleniu, zatiaľ čo vzburá je len dočasná. V takomto zmysle je vzburá vrcholným zážitkom, ktorý je v protiklade k štandardnému poriadku a prežívaniu. Presne tak, ako festivaly, ani vzbury sa nekonajú každý deň – to už by neboli výnimočné. Ale práve takéto chvíle dodávajú tvar a zmysel životu.*“⁶

Odmietnutie revolúcie sa v rámci anarchistického hnutia stretlo s vlnou nevôle. Profesori politológie Terence Ball, Richard Dagger a Daniel I. O'Neill vo svojej spoločnej publikácii *Political Ideologies and the Democratic Ideal*⁷ uvádzajú, že anarchizmus nie je ucelenou ideológiou a nájdeme v nej veľké množstvo rozličných prúdov. Odstránenie štátu ale tvorí jeden z pilierov anarchistickej ideológie,

¹Bey 1985, 94.

²Bey 1985, 94.

³Bey 1985, 94.

⁴Z latinského surgo.

⁵Bey 1985, 94.

⁶Bey 1985, 94.

⁷Ball, Dagger a O'Neill 2014, 14–15.

ktorý je spoločný pre ich všetky smery. Štát je v tejto ideológii vnímaný ako zlo, ktoré bráni rozvoju a uplatneniu ľudskej slobody jednotlivca a kolektívu. Je to historický konštrukt, ktorý je potrebné prekonať. Mnohí prívrženci hlavne sociálneho anarchizmu za jedinú možnú cestu považujú revolúciu, ktorou by bolo dosiahnuté odstránenie štátnej moci a tak isto súkromného vlastníctva hlavne výrobných prostriedkov. To má byť vo vnímaní komunalistov nahradené spoločným vlastníctvom a tak isto spoločnou kontrolou nad ním.

Teoretik sociálneho anarchizmu a neskôr libertínskeho municipalizmu Murray Bookchin vo svojej knihe *Social Anarchism or Lifestyle Anarchism an Unbridgeable Chasm* veľmi ostro kritizuje odklon konkrétnych anarchistických skupín a teoretikov od kolektivismu a revolučného spôsobu zmeny spoločnosti. Tieto tendencie považuje za prejav individualistického životného štýlu, ktorý sociálnemu anarchizmu ako politickej ideológii škodí. Bookchinovej kritike sa nevyhol ani Hakim Bey a koncept TAZ, ktorý sa pre Bookchina stáva vrcholom egoizmu a narcizmu. Bookchin doslova uvádza: „*Jedným z najviac nechutných príkladov anarchizmu ako životného štýlu je dielo Hakima Beya The Temporary Autonomous Zone [...] V kapitolách Chaos, Amor Fou, Divoké deti, Pohanstvo, Umenie ako Sabotáž, Pirátske utópie, Čierna mágia ako revolučná akcia, Zločin a Čarodejníctvo, nehovoriac o zmienkach o marxizme-stirnerizme, je volanie po autonómii dotiahnuté do dôsledkov tak absorudných, že sa môže javiť ako nechcená paródia na totálnu a sebahlcujúcu ideológiu.*“⁸ Bookchin považuje Beyov mysticismus a individualizmus za neúčinný v boji proti kapitalizmu a štátu. Vo svojej ostrej kritike dokonca uvádza, že takéto závery slúžia maximálne maloburžoázii, keď píše: „*Takýto štýl určite nezničí butiky kapitalistickej kultúry o nič viac, ako dlhé vlasy, brady a rifle nezničili obchodnícky svet haute couture.*“⁹ *Nanešťastie ale príliš mnoho ľudí v dnešnom svete – úplne mimo simuláciu alebo sny nevlastní ani svoju vlastnú kožu, ako môžu dosvečiť väzni v okovách. Nikto doposiaľ nevyletel z pozemskej ríše utrpenia na politike snov, okrem privilegovanej maloburžoázie, ktorá môže považovať Beyove manifesty za veľmi zábavné hlavne vo chvíľach nudy.*“¹⁰

Väčšina anarchistických autorov brojí za sociálnu revolúciu, ktorá by v rámci anarchistických predstáv znamenala koniec kapitalizmu a štátu. Ten by bol, hlavne podľa predstáv sociálnych anarchistov, nahradený komúnami, respektíve ich federáciami, slobodnou kultúrou založenou na solidarite a slobode. Vzburá so svojim priestorovým a časovým obmedzením a ešte k tomu s absenciou politickej stratégie je často vnímaná ako akt existencializmu, ktorý útočí na štát, ale nedokáže ho ani výrazne oslabiť a už vôbec nie ho odstrániť. Bey na margo tejto kritiky píše: „*Akceptujem túto férovú kritiku. Aj napriek tomu k nej však mám dve poznámky. Za prvé – revolúcia nikdy tento očakávaný sen nepriniesla. Predstava sa rodí v okamihu povstania, ale hneď ako revolúcie triumfujú sa štát vracia a tým pádom sú sen i myšlienka stratené. Nevzdávam sa nádeje ani očakávania zmeny, ale odmietam veriť slovu revolúcia. Za druhé – aj v prípade ak nahradíme revolučné ponímanie konceptom vzbury, ktoré spontánne rozkvitá v anarchistickú kultúru, naša vlastná historická situácia nie je takému veľkému podniku naklo-*

⁸Bookchin 1995, 20.

⁹Módny termín označujúci oblečenie šité na mieru.

¹⁰Bookchin 1995, 22.

nená. Z priameho stretu s konečným štátom, informačným panstvom megakorporácií, impériom spektaklu a simulácie nemôže dnes vzísť nič iné než zbytočné martýrstvo. Všetky ich zbrane mieria na nás, zatiaľ čo náš skromný arzenál nenachádza nič, len hystériu [...] spoločnosť kapitulácie ovládanú obrazom policajta a všade prítomného oka televíznej obrazovky.“¹¹ V jeho slovách je okrem obhajoby vzbury pred revolúciou prítomný aj realizmus v otázke zmeny súčasného politického systému prostredníctvom celospoločenskej zmeny. Aj napriek jeho túžbe po spoločnosti postavenej na iných hodnotách si uvedomuje nemožnosť nečakanej a rýchlej zmeny pomocou revolúcie, ale aj vzbury. Martýrstvo podľa jeho slov neprienesie žiadne praktické výsledky, jedine sebaobetovanie jednotlivca bez dosiahnutia akýchkoľvek hmatateľných výsledkov.

3. ANALÝZA KONCEPTU DOČASNÝCH AUTONÓMNYCH ZÓN

V rámci Beyovej teórie sa ďalej zameriame na kľúčovú tému jeho myslenia – dočasné autonómne zóny¹² (ďalej „TAZ“). Autor svoju teóriu neprezentuje ako ustálenú politickú dogmu, ani ako dokonalú stratégiu, ale skôr ako esej alebo návod. Z toho dôvodu sa nepúšťa do žiadnych vyčerpávajúcich definičných vymedzení TAZ. Ako sám uvádza: „V skutočnosti sa schválnne TAZ snažím nedefinovať. Krúžim okolo témy, vysielam výskumné lúče. V konečnom dôsledku sa totiž TAZ vysvetlí sám.“¹³ My sa však aj napriek autorovej neochote o bližší popis TAZ pokúsime pre potreby tohto článku.

Na úvod je dôležité podotknúť, že pre Beya nikdy koncept TAZ nepredstavoval cieľ, je to preňho jedna z ciest k slobode – možnosť okúsiť slobodu jednotlivca s minimalizáciou rizika. Na túto tému píše: „Neponúkame TAZ ako výlučný cieľ sám o sebe, ktorý nahradí všetky ostatné formy organizácie, taktík, alebo cieľov. My TAZ odporúčame, pretože môže poskytnúť zlepšenie spojené s povstaním bez toho, aby nutne viedlo k násiliu a martýrstvu.“¹⁴

Pre Beya pojem dočasná autonómna zóna znamená: „TAZ je v konečnom dôsledku povstaním, ktoré sa neangažuje v priamom boji so štátom, guerillová operácia, ktorá oslobodí určitý priestor (zeme, času, imaginácie) a potom sama seba rozpustí, aby sa objavila kdekoľvek, kedykoľvek inde predtým, ako ju štát stihne zničiť.“¹⁵ O niekoľko riadkov ďalej autor vo svojom opise pokračuje a rozvádza vyššie spomenutú definíciu: „TAZ je tábor guerillových ontológov: udri a zmizni [...] TAZ musí byť obranyschopná. No tak úder, ako aj obrana by sa mali, pokiaľ je to možné, vyvarovať štátneho násilia, ktoré už nemá význam. Úder je vedený na štruktúry kontroly, v podstate na myšlienky, obranou TAZ je jej neviditeľnosť.“¹⁶ Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že TAZ predstavuje konkrétne miesto, ktoré bude dočasne využívané v konkrétnom čase až do doby, kým jeho existencia nebude odhalená inštitúciami štátu. Cieľom síce je obsadiť miesto a zbaviť ho na

¹¹Bey 1985, 95.

¹²Z anglického Temporary Autonomous Zone, skratka TAZ.

¹³Bey 1985, 93.

¹⁴Bey 1985, 95.

¹⁵Bey 1985, 95.

¹⁶Bey 1985, 95–96.

určitý čas štátnej kontroly, no nie je to všetko. TAZ v pravom slova zmysle predstavuje sklbenie správne zvolenej taktiky, miesta a tak isto vhodného času. Na dočasne obsadenom mieste môže byť podľa Beyovej logiky budovaná slobodná kultúra. Niektoré z autonómnych zón môžu pretrvať aj celé generácie. Ako náhle však dôjde k jej odhaleniu majú ľudia tento priestor opustiť a bez zbytočného stretu so štátom vytvoriť TAZ na inom mieste a v iný čas, pokiaľ k tomu budú vhodné podmienky.

Táto stratégia nám naozaj môže vzdialene pripomínať guerillovú vojnu. Jeden z najznámejších zástancov guerillovej vojny 20. storočia Ernesto Che Guevara vo svojej knihe *Guerilla Warfare*¹⁷ uvádza dva základné atribúty partizánskeho boja. Prvým je skutočnosť, že ľudové jednotky v partizánskej vojne dokážu poraziť aj zložky regulárnej armády. Druhým bodom je jeho zistenie, že nie je nutné čakať, pokiaľ budú v spoločnosti naplnené všetky predpoklady revolúcie tak, ako ich definovali jednotliví ideológovia, pretože ľudové povstanie často samo o sebe tieto podmienky vyvoláva, alebo zhusťuje už tie existujúce.

Bey TAZ sám miestami označuje za prvok guerilly (v prípade odhalenia je nevyhnutné okamžite zmeniť miesto). Jej príslušníci sa majú skrývať pred zrakom štátu a vo vnútri komunity budovať vzťahy diametrálne odlišné od tých celospoločenských. Bey však svojím konceptom nesmeruje k revolúcii, odmieta aj násilný stret so štátnymi orgánmi. Jeho cieľom je vybudovať miniatúru anarchistickej spoločnosti na konkrétnom ohraničenom priestore a iba na určitý čas. Za úspech považuje už len skutočnosť, že dočasné autonómne zóny niekde vzniknú a nejaký čas vytrvajú.

Autor uvádza, že TAZ vo svojej teoretickej rovine stojí na dvoch základných pilieroch. Tým prvým je odmietnutie konceptu revolúcie a príklonu k povstaniu, respektíve k vzbure. Keďže sme si tento krok detailnejšie opísali na predchádzajúcich stránkach, nebudeme sa k nemu na tomto mieste vracieť. Pre nás je zaujímavý druhý teoretický pilier. Ten vychádza z historického vývoja, ktorý Bey nazýva „uzavretie máp“.¹⁸ Vo svojom diele svoj termín vysvetľuje: „*Posledný kúsok zeme, ktorý neprináležal žiadnemu národnému štátu bol zabraný v roku 1899. Naše storočie je prvým, ktoré nepozná termín terra incognita, ktoré nepozná pohraničie. Národnosť sa stala najvyšším princípom svetovej vlády. Ani kus skaly v južných moriach nesmie ostať slobodný, ani jedno zapadnuté údolie, dokonca ani Mesiac a planéty. Toto je zbožštenie teritoriálneho gangsterstva! Ani jeden meter štvorcový nezostal nezdanený a bez polície... teoreticky.*“¹⁹ Bey však z tejto, pre jeho teóriu zdanlivo neriešiteľnej situácie, hľadá východisko. Svoju pozornosť sústreďuje na odhaľovanie slabín štátnej moci, ktoré by mu uľahčili aplikáciu TAZ do praxe. Jednu z týchto slabín nachádza v tom, čo sám pomenoval abstraktnosť štátu a jeho kontroly nad teritóriom. „*Mapa je politicky abstraktná sieť súradníc, ktorá je vynútená takzvanými štátnymi odborníkmi pomocou metódy cukru a biča tak dlho, až sa pre väčšinu z nás stala mapa skutočným územím [...]* Ale aj napriek tomu, pretože je mapa len abstrakciou, nedokáže pokryť celú zem s presnosťou 1:1

¹⁷Che Guevara, Loveman a Davies 1997, 50–55.

¹⁸Z anglického *closure of the map*.

¹⁹Bey 1985, 97.

[...] *Mapa nie je presná, mapa nemôže byť presná.*²⁰ Bey odmieta vnímať Zem skrz abstraktnosť mapy. Tie chápe iba ako ilúziu prezentovanú jednotlivými štátmi a vytvorenú za účelom obhajoby teritoriálneho panstva štátneho aparátu nad celou planétou.

To čo na tomto mieste Bey opisuje je vo svojej podstate princíp hegemonie. V našom prípade sa jedná o hegemoniu štátu ako inštitúcie nad jeho obyvateľstvom. V politicko-filozofickej rovine bol tento koncept rozpracovaný v prvej polovici 20. storočia talianskym marxistom a jedným z najvplyvnejších talianskych odporcov fašizmu Antoniom Gramscim. Ten moc v spoločnosti chápal ako nadvládu jednej sociálnej triedy nad ostatnými. Táto nadvláda sa prejavovala vo forme hegemonie stávajúceho mocenského usporiadania. Hegemonia sa stala jedným z ústredných pojmov Gramsciho filozofických prác. Detailne svoj koncept rozpracoval v knihe *Prison Notebooks*.²¹ Podľa neho sa hegemonia parlamentnej demokracie v praxi prejavovala skĺbením dvoch základných atribútov. Tým prvým a najdôležitejším je súhlas ovládaných vrstiev spoločnosti s vládnucim režimom (samotný proletariát sa podieľa na chode kapitalistického systému). Gramsci ho ako marxista označoval termínom buržoázy režim. Druhým atribútom je možnosť využitia násilia zo strany mocenských orgánov pri prejavoch otvoreného nesúhlasu so spoločenským systémom. K tomu dochádza v prípadoch, kedy si proletariát začne uvedomovať svoje dejinné postavenie a pochopí pravú podstatu kapitalistického systému. Hegemonia je tak v prvom rade intelektuálne vodcovstvo jednej triedy nad ostatnými. V Gramsciho prípade sa jednalo o intelektuálne vodcovstvo kapitalistickej triedy nad tou pracujúcou. Proletariát je totiž od útleho veku vedený vzdelávacím systémom k akceptácii systému kapitalistického a všetkých jeho atribútov. Svoju existenciu mimo neho si vo väčšine prípadov ani nedokáže predstaviť a z toho dôvodu kapitalistický systém nielenže bez väčšieho odporu strpí, ale tak isto jeho vládu pomáha udržiavať.

Jadrom Gramsciho úvahy sa tak stáva potreba proletariátu rozvíjať stratégie, ktoré by oslabili pozíciu vládnucej triedy v spoločnosti. Gramsci bol presvedčený o potrebe vytvorenia *alternatívnej hegemonie proletariátu* vo vnútri už existujúcej občianskej spoločnosti. V jeho definícii predstavuje hegemonia prostriedok na prekonanie ekonomických korporácii kapitalistickej spoločnosti. Hegemonia predstavuje výhodu triedneho vedomia. Na rozdiel od mnohých iných teoretikov marxizmu Gramsci chápal spoločenské triedy v širších súvislostiach. Trieda pre Gramsciho nie je determinovaná len z ekonomického hľadiska, ale tak isto aj z hľadiska kultúrneho, intelektuálneho, či morálneho. Budovanie alternatívnej hegemonie je tak základným predpokladom pre zmenu politického systému.²²

Myslíme si, že tento koncept je vzťahnutelný aj na Beyovo myslenie. Na štát nahliada ako na absolútnu a všadeprítomnú moc, ktorá svoje panstvo udržiava pomocou ilúzie o neexistencii alternatívy k súčasnému stavu. Väčšina obyvateľstva, čo priznáva aj samotný Bey, si svoju existenciu mimo štátne zriadenie jednoducho nedokáže predstaviť. To o čo Beyovi v koncepte TAZ ide je oslabenie pozícií štátu za pomoci vytvorenia kontrakultúry na konkrétnom mieste, čiže o vytvorenie al-

²⁰Bey 1985, 97.

²¹Gramsci a Buttigieg 1992, 156.

²²Adamson 1983, 170–171.

ternatívnej hegemonie, ktorá by bola schopná existencialistického fungovania tu a teraz.

Pre aplikáciu TAZ navrhuje vybrať konkrétne miesto a konkrétny čas. „*Mapa nedokáže kontrolovať jednotlivé územia, pretože je s nimi vo virtuálnej rovine identická. Dokáže jedine popísať vlastnosti daných teritórií. My však hľadáme priestory (geografické, sociálne, kultúrne, pomyselné), ktoré majú potenciál rozkvitnúť v autonómne zóny a tak isto hľadáme vhodné okamihy, v ktorých sú tieto priestory relatívne prístupné, či už vďaka nedbalosti štátnych zložiek, alebo preto, že z nejakého dôvodu unikli zraku kartografov, alebo z akéhokoľvek iného dôvodu.*“²³

Logickou otázkou tak ostáva, akým spôsobom, kde a kedy majú TAZ vzniknúť? Ohľadne vzniku TAZ Bey píše: „*Vytvorenie TAZ si môže vyžadovať taktiku násilia a obrany, ale jej najväčšia sila tkvie v neviditeľnosti. Štát ju nedokáže rozpoznať, pretože história pre ňu nemá vysvetlenie. Ako náhle je TAZ pomenovaná, musí zmiznúť, zmizne, zanechá po sebe len prázdnu šupku, aby mohla vzniknúť niekde inde, na inom mieste opäť neviditeľná, pretože je nepopísaná terminológiou spektakla. TAZ je tak perfektnou taktikou pre obdobie, kedy je štát síce všadeprítomný a všemocný, ale zároveň plný hluchých miest a puklín. A pretože TAZ je mikro-zmenšením anarchistického sna o slobodnej kultúre, nedokážem si predstaviť lepšiu taktiku, ako na tomto ciele pracovať a zároveň skúsiť niektoré z jeho výhod tu a teraz.*“²⁴

Bey si však uvedomoval nemožnosť aplikácie tejto stratégie v dobe vzniku jeho diela, keď píše: „*moderné technológie umožňujúce špionáž prostredníctvom satelitov činia z tohto druhu autonómie iba romantický sen. Už žiadne pirátske ostrovy! Snáď nám v budúcnosti tie isté technológie oslobodené od všetkej politickej kontroly prinesú celý svet autonómnych zón. Zatiaľ je to však obyčajná vedecká fikcia, čistá špekulácia.*“²⁵

Z vyššie uvedeného vyplýva, že samotný Bey priznal problematiku aplikácie jeho teórie do praxe. Štát niekoľko krát označil za všadeprítomný a disponujúci nesmierne vyspelou technológiou. No už v 80. rokoch 20. storočia, v dobe písania jeho diela sa domnieval, že moderné technológie, ktoré v tom čase napomáhali kontrole štátu nad územím môžu v budúcnosti slúžiť tak isto autonómnym zónam. Práve na moderné technológie, ako aj na úlohu hackingu sa zameriame v ďalšej časti našej štúdie.

4. HACKING AKO PROSTRIEDOK K VYTVORENIU TAZ

Beyova teória používa tri základné pojmy, ktoré pre potreby tohto článku musíme jasne vymedziť: *informačná sieť, web a kontra-net*. Bey informačnú sieť (net) definuje ako „*celok všetkých tokov informácií a komunikácie*“.²⁶ Pre lepšiu prehľadnosť pre ňu budeme používať anglický termín net. Niektoré z tokov vo vnútri netu sú privilegované a ich obsah je tak obmedzený pre úzku skupinu prijímateľov (tajné dokumenty spravodajských služieb, armádne záznamy, informácie spojené s fun-

²³Bey 1985, 97–98.

²⁴Bey 1985, 95.

²⁵Bey 1985, 92.

²⁶Bey 1985, 101.

gováním štátnej správy etc.) Táto skutočnosť podľa Beya dáva netu hierarchický charakter. Vo vnútri netu sa však nachádzajú aj iné toky informácií ako telefónna sieť, pošta atď, ktoré sú zase prístupné všetkým ľuďom. Z toho Bey usudzuje, že táto časť siete má na rozdiel od tej predošlej horizontálny, či nehierarchizovaný charakter. Túto časť netu, ktorá je zbavená hierarchizovanej podoby a môže slúžiť všetkým ľuďom nazýva Bey pavučinou. My si však opäť ponecháme jej pôvodný názov v anglickom jazyku a budeme o nej hovoriť ako o webe. Aby sme lepšie pochopili Beyovo terminologické rozlíšenie, ponúka nám metaforický príklad: „*pokiaľ si net predstavíme ako rybársku sieť, tak web je pavučina, ktorá je utkaná v medzerách a dierach našej rybárskej siete – netu.*“²⁷ Aby sme si toto nejasné rozlíšenie ešte o čosi skomplikovali, predstavíme si posledný termín, s ktorým budeme pracovať. Tým je slovné spojenie *kontra-net*. Tento termín budeme využívať, pokiaľ sa budeme baviť o ilegálnom, resp. buričskom využití webu. Môže sa jednať o dátové pirátstvo, hacking, alebo rôzne podoby parazitovania na webe.

Bey reflektoval nástup moderných technológií. V dobe, kedy svoje dielo písal považoval zložky webu a kontra-netu za príliš primitívne. Predpokladal ich rýchly nástup, technologický rozvoj a tak isto zmenu vzťahov pod vplyvom týchto trendov. Jadrom jeho záujmu však naďalej ostáva TAZ a tak Bey pozornosť sústreďuje na prepojenie prvkov webu, kontra-netu a ich potenciál pri vytváraní a udržiavaní TAZ.

Bey dospel k záveru, že prepojenie TAZ a webu je nevyhnutné pre jej čo najefektívnejšie fungovanie: „*TAZ má síce dočasné, ale aktuálne umiestnenie v čase a v priestore. Je však nevyhnuté, aby mala svoje umiestnenie aj na webe. Toto umiestnenie je iného charakteru. Nie je aktuálne, ale virtuálne, nie je okamžité, ale je priam bezprostredné. Web nielenže poskytuje logistickú podporu pre TAZ, ale tak isto napomáha uviesť ju k životu. Povedané hrubou rečou: TAZ existuje zároveň v informačnom priestore, ako aj v skutočnom svete.*“²⁸ Pre nás je zaujímavým zistením, že TAZ môže existovať aj mimo reálny priestor vo virtuálnej podobe. To znamená, že človek môže sedieť napríklad v drahej kaviarni pred počítačom a zároveň sa pomocou internetu nachádza aj v TAZ. Participácia v reálnom priestore tak prestáva byť jedinou formou, ako sa podieľať na chode TAZ, ale aj ako čerpať jej výhody. Inak povedané pokiaľ je idea neuskutočniteľná v reálnom priestore, neznamená to ešte, že je neuskutočniteľná v priestore virtuálnom.

Aj napriek termínom net a web, ktoré v nás evokujú výpočtovú techniku je nutné si uvedomiť, že web v tomto kontexte nie je absolútne viazaný na počítače. Keďže sme si vyššie uviedli, že sa jedná o všetky horizontálne transfery informácií a komunikácie môže byť web tvorený aj hovoreným slovom, telefonickým rozhovorom, alebo poštovým listom. Sám Bey uvádza, že najdôležitejším prvkom nie je úroveň použitej techniky, ani jej konkrétne parametre, ale otvorenosť a horizontálna štruktúra webu. Dodáva však, že s rozvojom výpočtovej techniky je viac než žiaduce využitie počítačov pre tieto účely. Jedným z benefitov, ktoré Bey vo výpočtovej technike vidí je možnosť hackovania. „*Ako fanúšik cyberpunku si neviem pomôcť aby som nepredpokladal hackovanie reality za kľúčovú úlohu pri vytváraní TAZ. Tak ako Gibson a Sterling, ja tiež predpokladám, že oficiálny net*

²⁷Bey 1985, 101.

²⁸Bey 1985, 102.

nikdy nebude schopný zničiť web, alebo kontra-net. Dátové pirátstvo, neautorizované vysielanie a slobodný tok informácií nemôže sieť nikdy zničiť. (V skutočnosti ako tomu rozumiem ja, teória chaosu predikuje, že každý univerzálny systém kontroly nie je možný.)“²⁹

Teória chaosu má svoje korene v matematike a vo fyzike. Zaoberá sa rozličnými systémami, ktorých fungovanie závisí od začiatkových nastavení a podmienok, takže sa dajú predpovedať. Povedané odbornejšou terminológiou, zaoberá sa dynamikou nelineárnych systémov. Táto teória však bola aplikovaná aj na pole sociálnych vied. L. Douglas Kiel a Euel Elliott v ich spoločnej publikácii *Chaos Theory in the Social Sciences*³⁰ tvrdia, že chod a správanie sa jednotlivých sociálnych systémov je determinované ich historickému vývoju.

Z Beyových slov je jasné že hacking nielenže neodsudzuje, dokonca ho považuje za akceptovateľný prostriedok na vytvorenie TAZ. Nie je to prekvapujúce, pretože praktická rovina fungovania TAZ sa od začiatku pohybuje na hrane zákona alebo až za ňou. Keď sa na problematiku pozrieme touto optikou, hacking sa v dnešnej dobe javí ako logické vyústenie protisystémových aktivít. Tento názor ešte podčiarkujú nasledujúce slová: „TAZ súhlasí s hackermi, pretože chce byť sama stvorená, aspoň z časti, cez net, teda napríklad aj pomocou sprostredkovania netu.“³¹

Hackeri síce pracujú virtuálne, ale stále vytvárajú TAZ. Virtuálny a reálny priestor sú v tomto prípade rovnocenné, pretože TAZ môžeme chápať ako autonómne miesto, ktoré tieto dva priestory spája. Sám Bey píše: „Je jedno či skrz jednoduché dátové pirátstvo, alebo skrz oveľa viac prepracovaný rozvoj skutočného zblíženia sa s chaosom webhacker, kybernetik TAZ už nájde cesty ako využiť odchýlky, pády a kolapsy na nete (spôsoby, akými dostať informácie von z entropie) [...] TAZ hacker bude pracovať pre vývoj utajených fraktálnych spojov. Tieto spojenia a neobvyklé informácie, ktoré nimi a medzi nimi potečú sformujú vývody sily pre zrodenie samotného TAZ – ako keď niekto ukradne elektrinu energetickým monopolom a rozsvieti ňou opustený dom obsadený squatermi.“³² Bey v úvode knihy tvrdí, že TAZ vníma iba ako jednu z možných taktík ako oslabiť štátny aparát a okúsiť anarchistickú slobodu. V kombinácii s kontra-netom a hackingom však už začína uvažovať o TAZ ako o možnej stratégii na vytvorenie trvalej reality, ktorá by dokázala nahradiť súčasnú situáciu určenú aktuálnym mocenským usporiadaním: „Aby web vytvoril vhodnú situáciu pre TAZ musí parazitovať na nete – ale túto stratégiu môžeme tak isto chápať ako pokus o vytvorenie alternatívneho a autonómneho netu, slobodného a ďalej už neparazitického, ktorý poslúži ako základňa pre novú spoločnosť, ktorá sa utvára v škrupinke tej starej. Prakticky môžeme uvažovať o TAZ a kontra-nete ako o konečných cieľoch, teoreticky však na ne môže byť nahliadané ako na formy zápasu za inú, alebo odlišnú realitu.“³³

V každom prípade je treba uznať, že na poli politickej filozofie je táto teória netradičná a tak isto inovatívna. Preto sa domnievame, že si zaslúži pozornosť a predstavuje zaujímavý materiál na štúdiu. Snaha o budovanie alternatívnej rea-

²⁹Bey 1985, 102.

³⁰Douglas a Elliot 1995, 19.

³¹Bey 1985, 103.

³²Bey 1985, 104.

³³Bey 1985, 104.

lity, oslobodenie spoločnosti pomocou ilegálneho hackingu, vytváranie kontra-netu, autonómne zóny budované mimo dozor štátnej moci môžu miestami pripomínať sci-fi, ale niektorým skupinám (hlavne hnutiu Anonymous) sa túto teóriu podarilo čiastočne zrealizovať.

5. HNUTIE ANONYMOUS

Začiatky tohto hnutia siahajú do roku 2003 a sú spojené s internetovými stránkami 4chan.org. Tieto stránky slúžili ako fórum, na ktorom mohli prispievatelia vystupovať anonymne a verejne tak prezentovať svoje názory. Jadro hnutia bolo utvorené rôznymi internetovými prispievateľmi z celého sveta. Už od svojich počiatkov malo charakter voľného nehierarchizovaného zoskupenia, kde mohol každý člen nájsť alternatívu k mainstreamovej kultúre bez ohľadu na svoj pôvod a prostredie. Dr. Donald J.G. Chiarella v knihe *Inside Anonymous Hacking Group*³⁴ uvádza, že teoretické piliere, na ktorých hnutie od začiatku svojej existencie stojí sú viera v silu a nezávislosť. Chiarella taktiež píše, že veľa členov Anonymous v minulosti pôsobili ako veľmi skúsení programátori, ktorí však nesúhlasia so súčasným globálnym smerovaním a svojimi aktivitami priamo útočia na jeho princípy.

Americká antropologička Gabriella Coleman venujúca sa prepojeniu politického aktivizmu a hackingu si vo svojom článku „Anonymous in Context: The Politics and Power behind the Mask“³⁵ kladie otázku, v čom tkvie politická moc a príťažlivosť Anonymous. Autorka v prvom rade odmieta na skúmaný fenomén nahliadať ako na zoskupenie skrývajúcich sa a paranoidných hackerov. Takýto náhľad podľa nej nezodpovedá sociálnej realite. V jej ponímaní Anonymous predstavuje zastrešujúce hnutie pre veľké množstvo anonymných jedincov, ktorých nie je ťažké kontaktovať prostredníctvom internetu. Počítačové a programátorské skúsenosti pritom nie su podmienkou. Technicky zdatnejší jedinci síce tvoria jadro hnutia. Hlavnou formou ich aktivít je práve hackovanie či odstavovanie serverov. Svoje uplatnenie však nájdú aj technicky neskúsení prívrženci, ktorí môžu písať komuniké a diskutovať s médiami prostredníctvom IRC³⁶ alebo iných sociálnych sietí. Žiadna skupina či jednotlivec nemôže diktovať využitie mena alebo ikony celého hnutia. Táto skutočnosť podľa Coleman výrazne dopomohla Anonymous k rozšíreniu na celosvetovú úroveň. Anonymous pritom jednoznačne sledujú politické ciele. Autorka uvádza, že hlavným motívom priamých akcií je vziať politické záležitosti do vlastných rúk tak, aby bol hlas protestne naladených ľudí vypočutý. Coleman dochádza k záveru, že hnutie Anonymous počas svojich akcií využíva tzv. *weapons of geek*,³⁷ ktoré dáva do kontrastu s *weapons of weak*.³⁸ *Weapons of weak* predstavujú taktiku ekonomicky marginalizovaných skupín, ktorá sa prejavuje v podobe drobných sabotáží a neposlušnosti. *Weapons of geek* naproti tomu predstavuje metódu politického odporu príznačnú pre privilegované skupiny nachádzajúce sa v centre ekonomického diania. Táto metóda sa prejavuje v podobe

³⁴Chiarella a Donald 2015, 9–12.

³⁵Coleman 2013, 2–15.

³⁶Program vyvinutý v roku 1989 slúžiaci okrem iného na online komunikáciu.

³⁷Do slovenského jazyka sa dá tento termín preložiť ako zbrane šprtov.

³⁸Do slovenského jazyka sa dá tento termín preložiť ako zbrane slabých.

hackingu a sabotáží významných ekonomických stredísk a finančných korporácií, ktoré často tvoria piliere spoločensko-politického systému.

Max Halupka a Cassandra Star v ich spoločnom článku „The Utilisation of Direct Democracy and Meritocracy in the Decision Making Process of the Decentralised Virtual Community Anonymous“³⁹ uvádzajú, že Anonymous je decentralizovaná virtuálna komunita aktivistov pôsobiaca v kybernetickom priestore. Ich operáciami a útokmi sledujú politické a morálne ciele. Po celom svete existuje veľké množstvo na sebe nezávislých skupín. Členovia rôznych skupín sa medzi sebou vo väčšine prípadov nepoznajú. Všetka komunikácia prebieha taktiež vo virtuálnom priestore. Veľký apel je kladený na anonymitu indivíduí. Spája ich spoločná identita hnutia a viera v totožné základné hodnoty. Nejedná sa však o ideologicky homogénne hnutie. Badateľné sú prvky priamej demokracie, v niektorých prípadoch prvky anarchizmu ale aj iných politických ideológií. Z toho vyplýva veľmi slabá až absentujúca hierarchia medzi jednotlivými členmi a skupinami navzájom.

Z takejto definície je viditeľný súvis s Beyovym konceptom. Bey bol názoru, že jednotlivé TAZ majú byť budované skupinami, ktoré sa nemusia medzi sebou poznať. Spája ich však viera v ideály slobodnej kultúry, odpor k súčasnému systému a snaha budovať autonómne zóny zbavené kontroly štátu a jeho inštitúcií. Ten podľa tejto optiky považujú za nemorálnu inštitúciu zamedzujúcu realizácii ľudskej slobody. Podľa anarchistickej logiky je tak isto dôležitý nehierarchický charakter kolektívov. Hierarchia totiž zamedzuje rovnému postaveniu v rámci skupiny a tak zamedzuje aj slobode. Jadrom príťažlivosti tak je skutočnosť, že do hnutia sa môže zapojiť prakticky každý, kto sám seba identifikuje ako Anonymous bez ohľadu na stupeň dosiahnutej počítačovej gramotnosti.

Dominantnou formou aktivít hnutia Anonymous je tzv. hacktivismus. Stefano Baldi, Eduardo Gelstein a Jovan Kurbalija v ich spoločnej knihe *Hactivism, Cyber Terrorism and Cyberwar*⁴⁰ uvádzajú, že hacktivismus predstavuje skĺbenie prvkov hackingu a politického aktivizmu. Základným cieľom hacktivistov je uskutočnenie politického protestu bez fyzickej prítomnosti na protestných akciách a s tým spojeného priameho kontaktu s poriadkovými zložkami. Ten totiž často krát končí násilným stretom a následným zatknutím. Hacktivismus dbá na anonymitu, ktorá umožňuje človeku opakovať svoje akcie s minimalizáciou rizika odhalenia jeho identity. Po uskutočnení akcie hacktivistu kybernetický priestor opúšťa a ďalšiu akciu uskutoční v iný čas a proti inému cieľu.

Dr. Balázs Bodó v článku „Hactivism 1-2-3: how privacy enhancing technologies change the face of anonymous hacktivism“⁴¹ opisuje zmeny stratégie a aktivít hackovania pod vplyvom vývoja Privacy Enhancing Technologies (PETs)⁴² od 90. rokov až po súčasnosť. Hacktivismus 1.0 vyžadoval menšie technické znalosti a tak mohli byť hackerské útoky vykonávané relatívne veľkou skupinou participantov, ktorí však boli outsidermi vo vzťahu k napadnutému subjektu. Za typický príklad môžu byť považované Distributed Denial of Service (DDoS) útoky. Za vrchol hacktivismu 1.0 podľa Bodó môžeme označiť činnosť Anonymous v roku 2010.

³⁹Halupka a Star 2011.

⁴⁰Baldi, Gelstein a Kurbalija 2003, 21–26.

⁴¹Bodó 2014, 2–8.

⁴²Technológie na zvýšenie ochrany súkromia v kybernetickom priestore.

Po operácii Payback však na scénu prichádza nový druh hacktivizmu, ktorý Bodó nazýva anonymous (s malým začiatočným písmenom). Nie je to už zoskupenie jednotlivcov nosiacich plastovú masku Guya Fawkesa, ktorí pomocou preťaženia serverov spôsobujú ich kolaps. Jedná sa o jednotlivcov, ktorých anonymita je chránená pomocou rôznych šifrovacích technológií. Zväčša sú to ľudia zastávajúci významné funkcie, ktorí majú prístup k citlivým informáciám. Ich zverejnenie môže skompromitovať vplyvné spoločnosti a osoby. Často ide o insiderov vo vzťahu k napadnutému subjektu. Dr. Bodó uvádza, že 3. generácia hacktivizmu má s použitím PETs možnosť vytvoriť virtuálne autonómne zóny nezávislé na status quo pri ich definícii vychádza z Beyovho konceptu TAZ. Z vyššie uvedeného vidíme, že už Dr. Bodó uvažoval o možnosti prepojenia hacktivizmu a Beyovej teórie v budúcnosti a to aj napriek tomu, že sa o tom zmieňuje len na pár riadkoch. My sa však domnievame, že TAZ v kybernetickom priestore nevzniká len s 3. generáciou hacktivizmu tak, ako ju chápe Bodó, ale prítomná je už počas obdobia, ktoré nazval Hacktivizmus 1.0 a pre ktoré sú typické DDoS útoky.

Hacktivizmus môže mať veľké množstvo podôb a foriem. My sa na tomto mieste budeme venovať hlavne už vyššie spomínanému Distributed Denial of Service útoku, ktorý veľmi často využíva hnutie Anonymous. DDoS metóda slúži na znefunkčnenie a zneprístupnenie stránok ostatným užívateľom internetu pomocou využitia chýb na stránke, alebo zahltením danej stránky požiadavkami až do momentu, kým pod náporom týchto požiadaviek nespadne. Na prevedenie takejto formy hackerského útoku je vo väčšine prípadov potrebné veľké množstvo rozptýlených počítačov, ktoré budú koordinovane napadnutý server preťažovať.⁴³ Keď si spomenieme na Beyovu teoretickú definíciu kontra-netu tak vidíme, že sme jej existenciu práve ukázali v praxi. Bey definoval kontra-net ako ilegálne a pirátske využitie prvkov webu za účelom oslabenia tej časti netu, ktorá má hierarchický charakter. Takto chápaná hierarchia spôsobuje nerovný prístup k informáciám. V praxi zvyhodňuje finančne, alebo politicky vplyvné skupiny na úkor bežného občana. Presne proti takýmto skupinám sa hnutie Anonymous vo väčšine prípadov vymedzuje. Preto ich útoky v kybernetickom priestore smerujú na konkrétne politické strany, finančné korporácie.

Na tomto mieste je taktiež vhodné pripomenúť si Beyov citát o tom, čo preňho TAZ predstavuje: „TAZ je v konečnom dôsledku povstaním, ktoré sa neangažuje v priamom boji so štátom, guerillová operácia, ktorá oslobodí určitý priestor (zeme, času, imaginácie) a potom sama seba rozpustí, aby sa objavila kdekoľvek, kedykoľvek inde predtým, ako ju štát stihne zničiť.“⁴⁴ Anonymous rovnako ako koncept TAZ sleduje politické ciele. Keďže sa pohybuje na hrane zákona, alebo až v podmienkach ilegality je svojim spôsobom povstaním, či vzburou proti súčasnému statusu quo a inštitúciám, ktoré súčasný stav reprezentujú. Anonymous však nevyhľadávajú priamy stret so svojim politickým protivníkom. Sú si vedomí toho, že v takejto forme boja politický systém s jeho poriadkovými zložkami nedokážu oslabiť ani poraziť. Základným prvkom bezpečnosti je pre nich anonymita. Preto volia stratégiu hacktivizmu, čo je svojim spôsobom guerillová operácia v kybernetickom priestore.

⁴³Digitalattackmap: *What is a DDoS attack?*, <http://www.digitalattackmap.com/understanding-ddos/>, 20. 8. 2016.

⁴⁴Bey 1985, 95.

Nečakaný hackerský útok na servery a citlivé informácie protivníka na určitý čas „oslobodí“⁴⁵ konkrétny kybernetický priestor od kontroly systému. V tomto momente podľa Beyovej logiky za využitia prvkov kontra-netu vytvárajú dočasnú autonómnu zónu v kybernetickom priestore. V momente, kedy je táto kybernetická TAZ systémom rozpoznaná sa organizátori útoku stiahnu a pripravia ďalší útok na iný cieľ v iný čas.

Členovia hnutia tak isto spravujú viaceré internetové stránky či účty na sociálnych sieťach.⁴⁶ Na nich publikujú články a videá v ktorých vysvetľujú svoje postoje a praktickú činnosť. Tieto stránky majú tri základné funkcie: a) slúžia ako komuniké pre verejnosť. Užívatelia internetu si môžu prečítať alebo pozrieť postoje hnutia, b) majú tak isto interaktívny charakter. Návštevníci môžu jednotlivé videá či články komentovať, zdieľať alebo hodnotiť. Týmto Anonymous získavajú určitú formu spätnej väzby na ich činnosť, c) majú aj synchronizačnú funkciu. V jednotlivých prehláseniach, alebo videách členovia hnutia často apelujú na podporu zo strany verejnosti, keď ich vyzývajú na participáciu na rozličných protestných podujatiach, alebo bojkotoch. Anonymus tak pôsobí v kybernetickom priestore, zatiaľ čo jeho podporovatelia v tom reálnom.

Povedané terminológiou TAZ, Anonymous vytvárajú nehierarchické informačné kanály, ktoré sú v kybernetickom priestore prístupné všetkým bez rozdielu. Obsah jednotlivých stránok prezentuje kultúru a hodnoty diametrálne odlišné od tých, ktoré panujú v spoločnosti. Pokiaľ štát prostredníctvom hierarchizovaného netu internetovú stránku zruší, jej obsah sa znova objaví v iný čas na inom servery a možno v pozmenenej forme. Ostáva však skutočnosť, že vo svojej podstate sa opäť jedná o dočasnú autonómnu zónu, ktorá je síce umiestnená v kybernetickom priestore, no má priamy dopad na dianie v priestore reálnom.

Hnutie Anonymous sa veľmi často angažuje a reaguje na rôzne politické udalosti. Preto nie je možné analyzovať všetky ich operácie. Vybrali sme niekoľko známych politických útokov s veľkým dopadom.

V januári roku 2008 v tom čase relatívne neznáma skupina aktivistov a hackerov vyhlásila vojnu scientologickej cirkvi. Hackerské útoky spojené s touto vojnou niesli názov *Project Chanology*. Na internete sa objavilo *video*,⁴⁷ kde sa táto organizácia predstavila pod názvom Anonymous. Dôvodom vyhlásenia vojny mala byť snaha cirkvi o cenzúru internetu, šírenie dezinformácií a klamanie vlastných členov. Skupine Anonymous sa podarilo pomocou DDoS útokov znefunkčniť internetové stránky cirkvi a tak isto ukradnúť citlivé informácie, ktoré následne zverejňovali vo svojich videách, či v článkoch na internete.⁴⁸ Anonymous svoje útoky obhajovali snahou o obranu slobody prejavu a slobody šírenia informácií

⁴⁵Oslobodenie v tomto kontexte znamená zbaviť napadnutý subjekt kontroly nad jeho vlastným priestorom v kybernetickej dimenzii, poprípade mu odcudziť citlivé informácie, ktorých zverejnenie oslabuje jeho pozíciu. Medzi zhodením serveru a krádežou informácií v tomto prípade nie je rozdiel, pretože v oboch prípadoch je na určitý čas vlastníkom serveru zbavený kontroly nad jeho fungovaním.

⁴⁶Youtube: *Anonymous Official*, <https://www.youtube.com/user/AnonymousWorldvoce>, 21. 8. 2016.

⁴⁷Youtube: *Message to Scientology*, <https://www.youtube.com/watch?v=JCbKv9yiLiQ>, 20. 8. 2016.

⁴⁸Foxnews: *Hackers Declare War on Scientology*, <http://www.foxnews.com/story/2008/01/25/hackers-declare-war-on-scientology.html>, 20. 8. 2016.

na internete. O niekoľko týždňov neskôr sa v rámci tejto kauzy objavilo ďalšie video, v ktorom Anonymous vyzývali verejnosť na protestné akcie pred sídlom cirkvi v jednotlivých mestách.⁴⁹ V niekoľkých desiatkach miest po celom svete sa uskutočnili malé demonštrácie sympatizantov hnutia namierené proti praktikám scientologickej cirkvi.⁵⁰

Jedna z najviac medializovaných akcií hnutia Anonymous sa uskutočnila v roku 2010 a nesie názov *Operation Payback*. V roku 2010 začala nezisková organizácia WikiLeaks zverejňovať stovky tisíc uniknutých tajných informácií z prostredia amerických vládnych kruhov. Organizácia sídli na Islande a svoj chod financuje výhradne z príspevkov od verejnosti. Najviac prostriedkov im priaznivci posielajú online, prostredníctvom PayPalu realizujú aj aukcie na serveri Ebay. Spoločnosť PayPal im už niekoľko krát bezdôvodne zmrazila účet a znemožnila im tak financovať prevádzku stránky. Spoločnosť Valitor (s väzbami na MasterCard a Visa) tiež znemožnila platby kartou na stránke WikiLeaks. Islandský súd však rozhodol, že toto opatrenie je protizákonné a spoločnosť Valitor musela pod hrozbou pokuty znovu umožniť prispievanie. Operation Payback vznikla ako reakcia na tieto udalosti a predstavuje priame vyjadrenie podpory WikiLeaks. Anonymous operáciu vysvetlili ako boj proti cenzúre internetu a za slobodné šírenie informácií. Terčom útoku sa stali Visa, MasterCard a neskôr platobný systém PayPal. Anonymous napadli ich servery DDoS útokom a vďaka ich vyradeniu sa im podarilo pripraviť tieto spoločnosti o veľké finančné zisky.⁵¹

Anonymous boli tak isto aktívni aj počas Arabskej jari. V januári roku 2011 na podporu demonštrujúcich Tunisianov vyradili z činnosti niekoľko tuniských vládnych serverov. Medzi nimi boli napríklad stránky ministerstva priemyslu alebo burzy cenných papierov.⁵² Hackerské útoky sa stretli s podporou veľkej časti Tunisianov, ktorí pokračovali v protivládnych demonštráciách. Na mnohých miestach krajiny mali strety s vojenskými zložkami či políciou násilný charakter. Samotní Anonymous túto sériu útokov nazvali *operation Tunisia*.⁵³ Podobný priebeh mali aj akcie v Egypte, kde sa Anonymous podarilo znefunkčniť oficiálne stránky Ministerstva informácií a tak isto stránky Národne demokratickej strany prezidenta Hosni Mubaraka. Hackerské útoky boli podľa tvrdení Anonymous vyjadrením solidarity s protivládnyimi demonštrantami v krajine.⁵⁴ Jedným z naj-

⁴⁹Cnet: *Anonymous posts another video against Scientology*, <http://www.cnet.com/news/anonymous-posts-another-video-against-scientology/>, 20. 8. 2016.

⁵⁰Boston: *Dozens of masked protesters blast Scientology Church*, http://archive.boston.com/news/local/massachusetts/articles/2008/02/11/dozens_of_masked_protesters_blast_scientology_church/, 20. 8. 2016.

⁵¹TheGuardian: *Who are the hackers behind Operation Payback?*, <https://www.theguardian.com/media/2010/dec/08/anonymous-4chan-wikileaks-mastercard-paypal>, 20. 8. 2016.

⁵²BBC: *Anonymous activists targets Tunisian government sites*, <http://www.bbc.com/news/technology-12110892>, 20. 8. 2016.

⁵³Aljazeera: *Violent clashes continue in Tunisia*, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/01/201114101752467578.html>, 20. 8. 2016.

⁵⁴Nytimes: *Hackers Shut Down Government Sited*, http://www.nytimes.com/2011/02/03/world/middleeast/03hackers.html?_r=2, 20. 8. 2016.

väčších úspechov hnutia počas Arabskej jari bolo zverejnenie emailových adries a hesiel predstaviteľov vlád Bahrajnu, Jordánska a Maroka.⁵⁵

Zvláštna situácia nastala počas občianskej vojny v Lýbii. Ideologická heterogenita spolu s absenciou hierarchie spôsobila značné rozkoly medzi jednotlivými skupinami Anonymous. Kým jedna podporovala protivládnych rebelov, iná vetva hnutia sa postavila na stranu Líbyjského vodcu Muammara Kaddáfího. Vetve podporujúcej rebelov sa podarilo na znak solidarity rovnako, ako v prípade Bahrajnu, Jordánska a Maroka zverejniť emailové adresy a korešpondenciu čelných predstaviteľov vlády. Pro-Kaddáfího vetva argumentovala sociálnym programom jeho vlády a zvyšovaním životnej úrovne v krajine.⁵⁶ Podarilo sa jej na krátky čas vyradiť z činnosti niekoľko opozičných internetových stránok.

Hnutie sa spopularizovalo taktiež podporou protestných akcií Occupy Wall Street. Na viacerých internetových stránkach bolo uploadované video, kde počítačom vygenerovaný hlas vyjadroval podporu protestujúcim a ich cieľom. Anonymous v ňom deklarovali nenásilný boj za slobodu prejavu, ľudské práva a odsúdenie nadnárodných korporácií.⁵⁷ Na protestných akciách na Wall Street sa objavovalo veľké množstvo ľudí s maskou Guy Fawkesa, ktorá patrí medzi charakteristické symboly hnutia.

V roku 2012 v Kanadskom Quebecu prebehli rozsiahle protestné akcie študentov proti zavedeniu školských poplatkov. Častá forma protestu bola okupácia univerzít a školských zariadení. Quebecké národné zhromaždenie prijalo zákon číslo 78 na základe ktorého má každý študent právo na pokojné a ničím nerušené štúdium. Tým pádom sa okupácie školských zariadení stali ilegálnymi. Anonymous sa postavili na stranu študentov a po prijatí zákona číslo 78 zaútočili na internetové stránky vládnej Quebeckej liberálnej strany, ktoré boli na niekoľko dní nefunkčné.⁵⁸

V roku 2014 sa Anonymous zapojili aj do občianskej vojny na Ukrajine. Zaujímavosťou ale je, že sa opäť objavili na oboch stranách barikády. Ruská vetva hnutia počas občianskej vojny zverejnila odcudzené dokumenty z Kremľu. Okrem toho sa jej podarilo nabúrať a následne zverejniť emailovú korešpondenciu Igora Girkina, ktorý bol považovaný za jedného z kľúčových veliteľov proruských rebelov na východe Ukrajiny. Odpoveďou ruských vládnych orgánov bolo zablokovanie stránok Anonymous na území Ruskej federácie.⁵⁹ Hackerské útoky však zasiahli aj ukrajinskú stranu. Ruský portál *Sputniknews* na svojich stránkach uviedol, že ukrajinská vetva hnutia Anonymous zaútočila na emailové účty členov politickej strany *Ukrainian Democratic Alliance for Reform* (UDAR). *Sputniknews* zverejnil aj prehlásenie ukrajinskej vetvy Anonymous, v ktorom jej členovia odkrývajú údajné zásahy Európskej únie, USA, NATO a CIA do vnútroštátnych záležitostí Ukrajiny. Anonymous taktiež odsudzujú vzrastajúce nacionalistické a fašistické

⁵⁵Globaldots: *15 Most Dangerous DDoS Attacks That Ever Happened*, <http://www.globaldots.com/15-most-dangerous-ddos-attacks-that-ever-happened/>, 20. 8. 2016.

⁵⁶Anonews: *10 Things You Didn't Know About Libya Under Gaddafi's So-called Dictatorship*, <http://www.anonews.co/gaddafi-under-libya-facts/>, 1. 2. 2017.

⁵⁷Youtube: *Hello Wallstreet – We Are Anonymous*, <https://www.youtube.com/watch?v=T-eFxCDx7Yw>, 20. 8. 2016.

⁵⁸Torontosun: *Quebec Liberal government sites hacked*, <http://www.torontosun.com/2012/05/19/quebec-liberal-government-sites-hacked>, 20. 8. 2016.

⁵⁹BBC: *Ukraine conflict: Hackers take sides in virtual war*, <http://www.bbc.com/news/world-europe-30453069>, 1. 2. 2017.

tendencie v krajine, oslavy kultu Stepana Bandera a deklarujú, že ukrajinský ľud si neželá integráciu ich krajiny do štruktúr Európskej únie a NATO. V prehlásení sa členovia hnutia jednoznačne postavili na stranu zosadeného prezidenta Viktora Yanukovyča.⁶⁰

V roku 2016 vyhlásilo hnutie Anonymous ďalšiu vojnu. Tento krát je namierená proti americkému multimilionárovi a prezidentskému kandidátovi za Republikánsku stranu Donaldovi Trumpovi. Dôvodom kampane proti tomuto kontroverznému kandidátovi, ktorá začala už v roku 2015, je jeho predvolebná agenda a negatívne vyjadrenia na adresu moslimov a islamu, ktorých by chcel vykázat z USA. Anonymous zverejnili video,⁶¹ v ktorom vyzývajú svojich sympatizantov k akciám proti Trumpovi a k sabotovaniu jeho prezidentskej kampane. Tak isto sa im podarilo hacknúť jeho oficiálne stránky a vyradiť ich z činnosti.⁶²

V tomto roku africká vetva hnutia zaútočila aj na ľavicovú politickú stranu *Economic Freedom Fighters* (EFF) a *Zimbabwe African National Union Patriotic Front* (ZANU-PF). Hnutiu sa podarilo pomocou DDoS útoku preťažiť ich internetové stránky a vyradiť ich z činnosti na niekoľko hodín. Podľa samotných členov hnutia bolo v prípade EFF dôvodom útoku korupcia a v prípade ZANU-PF rasistické vyjadrenia predstaviteľov strany. Členovia hnutia vydali stanovisko, v ktorom odmietajú rasizmus a taktiež ideológiu národného socializmu. Na základe ich vyhlásenia boj proti skorumpovaným a rasistickým elementom považujú za prejav spravodlivosti, ktorá musí byť v obdobných prípadoch vykonaná.⁶³

Na základe analyzovaných operácií môžeme určiť 2 elementárne prvky prítomné pri každej akcii hnutia. Prvým znakom je, že Anonymous operuje zásadne vo virtuálnom priestore a všetky útoky hnutia majú charakter hackingu (znefunkčnenia internetových stránok alebo krádeže citlivých informácií a ich následné zverejnenie). Druhým spoločným menovateľom je, že až na pár výnimiek sa jedná o podporu aktivít smerujúcich k spoločenskej zmene. Hnutie Anonymous sa angažuje v situáciách, kde sa občianske organizácie a iniciatívy snažia zmeniť súčasné nastavenie spoločnosti rebéliou voči statusu quo. Dôvodom útokov sú často podozrenia z korupcie, prejavy rôznych foriem neznašanlivosti alebo prijatie zákonov na posilnenie štátnej moci. Preto môžeme konštatovať, že v prípade hnutia Anonymous sa jedná o protisystémové zoskupenie.

6. ZÁVER

Dielo Hakima Beya *The Temporary Autonomous Zones* vyvolalo v rámci anarchistického hnutia značné ohlasy. Na základe historických udalostí 20.storočia autor

⁶⁰Sputniknews: *Anonymous Operationsexpose Ukrainian Bandera Nazis*, https://sputniknews.com/voiceofrussia/2014_02_28/Anonymous-operations-expose-Ukrainian-Bandera-nazis-9458/, 1. 2. 2017.

⁶¹Youtube: *Message to Donald Trump July 2016*, <https://www.youtube.com/watch?v=HNKNumkCqk0>, 20. 8. 2016.

⁶²Newsweek: *Anonymous Hackers Declare War On Donald Trump On April Fool's Day*, <http://europe.newsweek.com/anonymous-hackers-declare-total-war-donald-trump-april-fools-day-437027>, 20. 8. 2016.

⁶³Fin24: *Exclusive: Why Anonymous "hacked" the SABC, Gupta websites*, <http://www.fin24.com/Tech/Companies/exclusive-why-anonymous-hacked-the-sabc-guptas-20160617>, 20. 8. 2015.

koncept revolúcie odmietol a otvorene vraví o jej škodlivosti v kontexte boja za bezštátnu spoločnosť. Jeho príklon ku vzbure a autonómii je do určitej miery inovatívny. Na druhej strane ale vyvolal veľkú vlnu kritiky hlavne v kruhoch sociálnych anarchistov. Murray Bookchin jeho teóriu považuje za kontraproduktívny element vhodný maximálne pre privilegovanú maloburžoáziu.

Jadrom Beyovej teórie je budovanie dočasných autonómnych zón, ktoré by dokázali uniknúť pozornosti všadeprítomného štátu. TAZ je vo svojej podstate povstanie, guerillová operácia, ktorá na nejaký čas zbaví určitý priestor štátnej kontroly. Vzniknúť má na konkrétnom mieste, v konkrétnom čase a akonáhle je systémom rozpoznaná majú ju participanti opustiť a vytvoriť novú autonómnu zónu za vhodnejších podmienok, v iný čas a na inom mieste. TAZ podľa autora umožňuje prežívať mikroskopickú verziu anarchistickej spoločnosti tu a teraz. Násilie proti štátu a polícií nemá zmysel, pretože so sebou prinesie len sebaobetovanie a martýrstvo bez akéhokoľvek výsledného efektu.

Bey za kľúčový prvok pri vytváraní TAZ považoval využívanie, v tom čase nastupujúcej, výpočtovej technológie a s ňou spojeného hackovania a dátového pirátstva. TAZ musí mať totiž podľa jeho slov svoje umiestnenie aj na webe. Toto umiestnenie je virtuálne a bezprostredné. V podstate to znamená, že jednotlivec môže na chode TAZ participovať z akéhokoľvek miesta na planéte pomocou pripojenia sa do virtuálneho priestoru. Existencia v reálnom priestore a čase prestáva byť jediným možným umiestnením TAZ. Virutálny a reálny priestor sú v tomto prípade rovnocenné a rozdiely medzi nimi sa stierajú. To znamená, že ak nie je TAZ možné uskutočniť v reálnom priestore, môžu ho jednotlivci uskutočniť v priestore virtuálnom. Využitím hackingu dokážu oslabiť horizontálnu štruktúru hierarchického netu a získané informácie použiť v boji proti štátu a jeho inštitúciám.

Príkladom uplatnenia TAZ vo virtuálnom priestore sú aktivity hnutia Anonymous. Jedná sa o virtuálnu skupinu, ktorá pôsobí v kybernetickom priestore. Jej decentralizovaná vnútorná štruktúra v sebe nesie prvky anarchistickej organizácie komunity. Svojimi aktivitami sleduje politické ciele. Tie však v posledných rokoch nie su jednotné. Voľná štruktúra komunity ako aj ideologická nevyhranenosť spôsobila, že v mnohých konfliktoch rozliční členovia Anonymous stoja často na opačných stranách virtuálnych barikád. V každom prípade sa však toto hnutie jednoznačne radí medzi protisystémové zoskupenia, pohybujúce sa na hrane zákona, alebo až v podmienkach ilegality. Dominujúcou formou aktivít je hacktivismus, ktorý predstavuje skĺbenie prvkov politického aktivizmu a hackingu. Hacktivismus v podstate predstavuje guerillovú operáciu v kybernetickom priestore. Táto forma politickej aktivity nám v prevedení hnutia Anonymous uvádza Beyovu definíciu kontra-netu do praxe. Za pomoci využitia prvkov kontra-netu počas hackerského útoku hnutie Anonymous zbaví napadnutý subjekt kontroly nad jeho vlastnou zónou v kybernetickom priestore. Tým pádom vytvára dočasnú autonómnu zónu ktorá pretrvá do momentu, kým nie je rozpoznaná. V okamihu, v ktorom sa toto udeje TAZ v kybernetickom priestore rozpustí sama seba a vytvorí sa v inom čase na inom mieste.

Domnievame sa, že táto štúdia splnila cieľ, ktorý sme si stanovili. Pomocou aplikácie Beyovho konceptu TAZ na hnutie Anonymous môžeme lepšie porozumieť

hierarchii aj aktivitám hnutia a pozeráť sa na túto problematiku aj z odlišných perspektív.

POUŽITÉ ZDROJE

LITERATÚRA

ADAMSON, Walter L. (1983): *Hegemony and revolution: a study of Antonio Gramsci's political and cultural theory*. Berkeley: University of California Press.

BALDI, Stefano, GELSTEIN, Eduardo a KURBALIJA, Jovan (2003): *Hactivism, Cyber Terrorism and Cyberwar: The Activities of The Uncivil Society In Cyberspace*. Msida: DiploFoundation.

BALL, Terence a DAGGER Richard (2014): *Political ideologies and the democratic ideal*. Upper Saddle River: Pearson Education.

BEY, Hakim (1985): *T.A.Z.: The Temporary Autonomous Zone, Ontological Anarchy, Poetic Terrorism*. New York: The Anarchist Library.

BODÓ, Balász (2014): Hacktivism 1-2-3: how privacy enhancing technologies change the face of anonymous hacktivism. *Internet Policy Review*, roč. 3, č. 4 (<https://policyreview.info/articles/analysis/hacktivism-1-2-3-how-privacy-enhancing-technologies-change-face-anonymous>, 21. 1. 2017).

BOOKCHIN, Murray (1995): *Social anarchism or lifestyle anarchism: the unbridgeable chasm*. San Francisco: AK Press.

COLEMAN, Gabriella (2013): Anonymous in Context: The Politics and Power behind the Mask. *Internet Governance Papers* 3/2013 (https://www.cigionline.org/sites/default/files/no3_8.pdf, 1. 2.2017).

GRAMSCI, Antonio a BUTTIGIEG, Joseph (1992): *Prison notebooks*. New York: Columbia University Press.

GUEVARA, Che Ernesto, LOVEMAN, Brian a DAVIES, Thomas (1997): *Guerrilla warfare*. Wilmington, Del: SR Books.

HALUPKA, Max a STAR, Cassandra (2011): *The Utilisation of Direct Democracy and Meritocracy in the Decision Making Process of the Decentralised Virtual Community Anonymous*(http://www.academia.edu/892960/The_Utilisation_of_Direct_Democracy_and_Meritocracy_in_the_Decision_Making_Process_of_the_Decentralised_Virtual_Community_Anonymous, 21. 8. 2016).

CHIARELLA, Donald JG (2015): *Inside Anonymous Hacking Group: A Special Report To The FBI Baltimore Field Office*. Maryland: Lulu Press.

KIEL, Douglas a ELLIOT, Euel (1995): *Chaos theory in the social sciences: foundations and applications*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Aljazeera: *Violent clashes continue in Tunisia*, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/01/201114101752467578.html>, 20. 8. 2016.

Anonews: *10 Things You Didn't Know About Libya Under Gaddafi's So-called Dictatorship*, <http://www.anonews.co/gaddafi-under-libya-facts/>, 1. 2. 2017.

BBC: *Anonymous activists targets Tunisian government sites*, <http://www.bbc.com/news/technology-12110892>, 20. 8. 2016.

BBC: *Ukraine conflict: Hackers take sides in virtual war*, <http://www.bbc.com/news/world-europe-30453069>, 1. 2. 2017.

Boston: *Dozens of masked protesters blast Scientology Church*, http://archive.boston.com/news/local/massachusetts/articles/2008/02/11/dozens_of_masked_protesters_blast_scientology_church/, 20. 8. 2016.

Cnet: *Anonymous posts another video against Scientology*, <http://www.cnet.com/news/anonymous-posts-another-video-against-scientology/>, 20. 8. 2016.

Digitalattackmap: *What is a DDoS attack?*, <http://www.digitalattackmap.com/understanding-ddos/>, 20. 8. 2016

Fin24: *Exclusive: Why Anonymous "hacked" the SABC, Gupta websites*, <http://www.fin24.com/Tech/Companies/exclusive-why-anonymous-hacked-the-sabc-guptas-20160617>, 20. 8. 2015.

Foxnews: *Hackers Declare War on Scientology*, <http://www.foxnews.com/story/2008/01/25/hackers-declare-war-on-scientology.html>, 20. 8. 2016.

Globaldots: *15 Most Dangerous DDoS Attacks That Ever Happened*, <http://www.globaldots.com/15-most-dangerous-ddos-attacks-that-ever-happened/>, 20. 8. 2016.

Newsweek: *Anonymous Hackers Declare War On Donald Trump On April Fool's Day*, <http://europa.newsweek.com/anonymous-hackers-declare-total-war-donald-trump-april-fools-day-437027>, 20. 8. 2016.

Nytimes: *Hackers Shut Down Government Sited*, http://www.nytimes.com/2011/02/03/world/middleeast/03hackers.html?_r=2, 20. 8. 2016.

Sputniknews: *Anonymous Operationsexpose Ukrainian Bandera Nazis*, https://sputniknews.com/voiceofrussia/2014_02_28/Anonymous-operations-expose-Ukrainian-Bandera-nazis-9458/, 1. 2. 2017.

TheGuardian: *Who are the hackers behind Operation Payback?*, <https://www.theguardian.com/media/2010/dec/08/anonymous-4chan-wikileaks-mastercard-paypal>, 20. 8. 2016.

Torontosun: *Quebec Liberal government sites hacked*, <http://www.torontosun.com/2012/05/19/quebec-liberal-government-sites-hacked>, 20. 8. 2016.

Youtube: *Anonymous Official*, <https://www.youtube.com/user/AnonymousWorldvoce>, 21. 8. 2016.

Youtube: *Hello Wallstreet – We Are Anonymous*, <https://www.youtube.com/watch?v=TeFxCdX7Yw>, 20. 8. 2016.

Youtube.com: *Message to Donald Trump July 2016*, <https://www.youtube.com/watch?v=HNKNumkCqk0>, 20. 8. 2016.

Youtube: *Message to Scientology*, <https://www.youtube.com/watch?v=JCbKv9yiLiQ>, 20. 8. 2016.

SUMMARY

The Temporary Autonomous Zone by Hakim Bey has elicited a great response from the anarchist movement. Based on the historical events of the 20th century, the author has refuted the concept of the revolution and openly criticizes it as damaging to the fight for a stateless society. His affinity for the uprising is to a certain degree innovative. On the other hand, he has faced much criticism, mostly from social anarchists. Murray Bookchin considers his theory to be a counter-productive element suitable only for the privileged bourgeoisie.

The basis of Bey's theory is the creation of temporary autonomous zones that could escape the attention of the omnipresent state. TAZ is substantially an uprising, a guerilla operation that temporarily removes the control of the state from a certain area. It is meant to appear in a specific place and time and if it is discovered by the system, the

participants are to leave and create a new zone in more suitable circumstances. According to the author, TAZ enables a micro version of an anarchist society here and now. Violence against the state and the police is senseless, as it only brings self-sacrifice and martyrdom without any real effect.

Bey considered the rise of the computer sciences, hacking, and data piracy to play a key part in the creation of TAZ. In his view, TAZ must also occupy a place on the web. This placement is virtual and immediate. This practically means that an individual can participate in TAZ from any place on the planet through connection to virtual space. Real space and time ceases to be the only option for the existence of TAZ. In this case, virtual and real space are equal and the differences between them disappear. This means that TAZ can be created in virtual space if it is not possible in real space. By using hacking, individuals can weaken the horizontal hierarchical structure of the net and use acquired information in the fight against the state and its institutions.

The activities of the Anonymous movement are an example of TAZ in virtual space – this group was created in cyberspace and its decentralized inner structure follows the organisational principles of an anarchist community. Anonymous have political goals, but in recent years they have become divided. The free structure of the community and ideological neutrality resulted in members standing on opposite sides of the virtual barricades in many conflicts. In any case, this movement unequivocally represents an anti-system group on the edge of the law or even in illegality. Hacktivism is their dominant tool – the combination of political activism and hacking represents a guerilla operation in cyberspace. This form of political activity implements Bey's definition of contra-net – the attacked subject is deprived of control of its own zone in cyberspace. This creates a TAZ which lasts until it is discovered. In this instant, the TAZ dissolves itself and arises in another time and another place.

We believe that this study has fulfilled the established goal. By applying Bey's concept of TAZ to the Anonymous movement, we can better understand the movement's hierarchy and activities and can examine this matter from another perspective.